

lægges Møller, og der i Folkethinget maatte findes en overveiende Stemning, derfor, skulde jeg meget tilraade iøvrigt at vedtage Loven, fordi den om 10 Aar giver fuld Frihed, og det altsaa bliver vist, at Friheden da vil indtræde. Derimod antager jeg, at Loven ikke kan ventes at gaae igjennem, naar man vil give en ubetinget Ret til paa Landet at anlægge Handelsmøller. Jeg maa ganske tiltræde, hvad den ærede sidste Taler sagde i saa Henseende, og det er mig fuldtvel bekjendt, at større Møller, navnlig her i Sjælland, forbinde Handel med Meel med deres Malen for Andre. Navnlig kjober den hele Huusmandsclassen flere Steder, saasom i Nordsjælland, Meel hos disse Møllere, og de kjober endog deres Brød hos dem, idet de tillige ere Brødbagere, og saaledes er denne Næringsdrift allerede i fuld Gang; det er da klart, at, naar der strax tillades at anlægge Handelsmøller, ville de meget hurtigt blive oprettede, og netop gjøre de nærværende Mølleres Bestaaen aldeles uftcker i den Tid, man har villet unde dem til at forberede sig til Overgangen. Jeg maa derfor ansee den frie Ophøvelse af Handelsmøller for at være stridende mod den hele Aand i Loven, som den er fremkommen fra Regjeringen og som den nu foreligger. Hvad angaaer Ophøvelsen af Møllefylden, da har den sidste Taler ogsaa viist, hvad der iøvrigt ligger temmelig nær, at det er en directe Skat, som er gaaet over i Kjøbs- og Salgsværdien, og som det forekommer mig, at der aldeles ikke er Grund til at hæve, idetmindste saalænge Forholdene bestaae uforandrede, og man har netop antaget, at Forholdene skulle bestaae i en Forberedelses-Periode, i hvilken Møllerne vel lide nogen Indskrænkning og vel endogsaa ville lide endnu mere, hvis det bliver tilladt Møllerne at male til Næringsbrug, men hvor der paa den anden Side tilsiges dem meget betydelige Rettigheder, som de nu ikke have, nemlig fortrinlig Afgang til i disse Forberedelsesaar at anlægge nye Møller, hvorved de kunne imødegaae Concurrencen, hvorved idetmindste de mere Formuende og Driftige kunne sikke sig. I Genhold hertil skal jeg anbefale Lovens Fremme.

Sjerrild: Der har været talt og skrevet

Saameget om den foreliggende Sag, at det jo ikke kan undre mig, om endeel af Thingets Medlemmer synes, at det var det Bedste, at jeg lod være at tale om denne Ting, thi den kunde vel være omhandlet nok endda; imidlertid er Sagen af den Bigtighed, at jeg troer, der deri vil findes en Grund for Thinget til at undskyldes, at jeg opholder det nogle Dage. Det dreier sig her om Ordningen af et Næringsforhold, af hvis heldige eller uheldige Udfald mange Familiers Bee og Vel er afhængigt. Jeg skal ikke indlade mig paa nogen Fortolkning af de gjældende Bestemmelser om Møllerrettighedernes Forstaaelse, men jeg vil holde mig til den Kjendsgjerning, at det igjennem, jeg kan gjerne sige, Aarhundreder er blevet erkjendt, at den Berettigelse, de havde til at formale Korn for Andre, ja, den Gnesret, de egentlig i og for sig, paa saa Undtagelser nær, havde til at formale Korn, var bleven Noget, der vedhængte deres Eiendomme, der udgjorde endeel af deres Eiendommens Værdi. Det har saaledes gestaltet sig i Kjøb og Salg; det er ikke alene Møllerne og Dværnene og Vandkraften, der har været givet Penge for, naar der er handlet om en Mølle; men Pengesummen har rettet sig efter den større eller mindre Næring, som havde til Møllen. Gaaer man nu hen og siger: Ja, men denne Berettigelse skulle I ikke længere have paa den Maade, I hidtil have havt den, det er nødvendigt, at Mølleriets bliver givet fri, saa er det deraf en uafviselig Følge, at den Deel af Mølleeiendommens Værdi, som sættes paa Næringen, falder bort. Man har indseet, at noget Lignende, om end ikke saa skarpt, som her er betegnet, vilde indtræffe, og man har, for at lette dette, sat en Tidsfrist, inden hvilken Møllerne kunde træffe saadanne Indretninger, gennem hvilke de kunde imødegaae det Tryk, som den af den frie Indretning fremtrædende Concurrence vilde paaføre dem; man har sagt, at de skulle have denne Tidsfrist, deels til at gjøre saadanne Indretninger, deels for at indvinde Noget, ved Hjælp af hvilket de kunne gennemføre de Forandringer, som det maatte være nødvendigt for dem at gennemføre. Hvad det angaaer, at de i en saadan Tidsfrist skulle indvinde Penge, for